

Test z úvodu do studia jazykovědy
Vzor – zkrácená verze

Jméno a příjmení: -----

Počet bodů: -----

Datum: -----

Hodnocení: -----

(Bodování - A: 53–48; B: 47–45; C: 44–41; D: 40–38; E: 37–33; F: méně než 33)

V případě existence několika alternativních názvů nějakého jevu stačí uvést jen jeden z používaných termínů.

I. Historie lingvistiky, teorie, roviny popisu jazyka cca 14 otázek

- za každou správnou odpověď 1 bod
- příklady hodnocení:
 - a) otázka má dvě (tři) řešení, student však uvedl jen jedno – 1 bod
 - b) otázka má jen jedno řešení, student však uvedl dvě řešení, která se vzájemně nevylučují – 1 bod
 - c) otázka má jen jedno řešení, student však uvedl dvě řešení, která se vzájemně vylučují – 0 bodů

1. Myšlenky nejvýznamnějších antických filozofů rozvíjeli v oblasti myšlení o jazyce:

- a) mladogramatikové
- b) pergamská škola
- c) alexandrijská škola
- d) stoikové

2. První fonetické písmo vzniklo v(e):

- a) Egyptě
- b) Mezopotámii
- c) Fénicii
- d) Číně

3. Mezi představitele školy mladogramatiků patřili:

- a) Jakob Grimm
- b) Karl Bühler
- c) Charles Bally
- d) August Schleicher

4. Pojem fonetické jazykové funkce formuloval:

- a) Franz Bopp
- b) Wilhelm von Humboldt
- c) René Descartes
- d) Roman Jakobson

5. Morfonologie se zabývá:

- a) deklinací a konjugací
- b) alternacemi při ohýbání slov
- c) vztahem mezi fonologickým a morfologickým podsystémem jazyka
- d) flexí

6. Morf nej- ve slově nejlepší označujeme jako:

- a) prefix
- b) afix
- c) postfix
- d) infix

7. Pevně daný sled hlásek k-o-l-o lze označit jako:

- a) formu znaku
- b) signifikaci
- c) znakové vehikulum
- d) signifikát

8. Které z následujících výroků jsou platné, mluvíme-li o izolačních jazycích:

- a) gramatické a lexikální morfy pevně nesrůstají
- b) jednomu morfu může být přiřazeno více funkcí
- c) **nemají specializované gramatické morfy**
- d) jeden morf má jen jedinou funkci

II. Praktické úkoly

cca 8 úkolů

- **za každou správnou odpověď nebo dílčí část odpovědi (viz zadání jednotlivých úkolů) 1 bod, rozhoduje prostý součet bodů**

1. K jakému typu jazykových znaků dle Peirce patří následující výrazy?

- a) *závěs* **symbol**
- b) *nyní* **index**
- c) *brnkat* **ikon (ikona)**
- d) *vloni* **index**

2. Která z funkcí jazyka dle Bühlera a Jakobsona převažuje v uvedených výpovědích?

- a) *Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí.* **reprezentativní (denotativní, symbolická, sdělná)**
- b) *Dobrý den, jak se pořád máte?* **fatická (kontaktní)**

3. Jaké distinktivní rysy odlišují slova v uvedené dvojici?

kala – gala **znělost souhlásky (konsonantu)**

nebo **neznělost (k) – znělost (g)**

hala – gala **způsob artikulace souhlásky (konsonantu)**

nebo **úžínovost (h) – závěrovost (g)**

set – sít **výška a délka (kvantita) samohlásky (vokálu)**

nebo **krátká středová samohláska (e) – dlouhá vysoká samohláska (i)**

4. Jaká gramatická kategorie odlišuje slova v uvedených dvojicích?

stůl – stoly **gramatické číslo**

položít – pokládat **vid (aspekt)**

5. Rozdělte výraz *knihařský* na jednotlivé morfy – vzor: pře-dobr-ý

knih - ař - sk - ý

klasifikace morfů dle funkce (pouze vysvětlení, v testu není třeba uvádět):

knih – lexikální morf (nese lexikální význam)

ař – slovotvorný (derivační) morf (tvoří konatelský název)

sk – slovotvorný (derivační) morf (tvoří adjektivum od základu *knihař*)

ý – gramatický (relační) morf neboli koncovka (vyjadřuje gramatické významy)

6. V jakém základním vztahu se nacházejí označené lexémy v uvedených větách?

a) *Píší mu dopis, i když obecně dopisy píše nerada* **ve vztahu paradigmatickém**

b) *Karel píše dopis.* **ve vztahu syntagmatickém**

7. K jakým změnám dojde v řeči u označeného výrazu: *Schodli jste se?* Pojmenujte tuto změnu (1), uveďte její podstatu (2) a do hranatých závorek vepište skutečnou podobu výslovnosti (3)

1 asimilace znělosti (spodoba znělosti), progresivní (postupná) [schodli]

2 znělé *h* ztratilo znělost vlivem působení sousedního neznělého *s*, celá skupina se vyslovuje nezněle
nebo

1 asimilace znělosti (spodoba znělosti), regresivní (zpětná) [zhodli]

2 neznělé *s* získalo znělost vlivem působení sousedního znělého *h*, celá skupina se vyslovuje zněle

8. K jednotlivým vrcholům Ogdenova a Richardsova trojúhelníku dopište příslušné termíny (3)

správná odpověď viz učební materiály a doporučená literatura

III. Klasifikace jazyků

cca 6 otázek

- za každou správnou odpověď 1 bod

- příklady hodnocení:

d) otázka má dvě (tři) řešení, student však uvedl jen jedno – 1 bod

e) otázka má jen jedno řešení, student však uvedl dvě řešení, která se vzájemně nevylučují – 1 bod

f) otázka má jen jedno řešení, student však uvedl dvě řešení, která se vzájemně vylučují – 0 bodů

1. Do skupiny indoevropských jazyků nepatří:

a) maďarština

b) velština

c) estonština

d) hindština

2. Který z uvedených jazyků je románský?

a) katalánština

b) bretonština

c) rumunština

d) provensálština

3. Mezi slovanské jazyky nepatří:

a) lužická srbština

b) litevština

c) moldavština

d) kašubština

IV. Terminologie

cca 10 otázek

za každou správnou odpověď 1 bod, rozhoduje prostý součet bodů

Doplňte český (1–3) nebo cizí (4–6) ekvivalent uvedeného termínu

1 plusquamperfektum předminulý čas

2. prepozice předložka

3. sufix přípona

4. zvukomalebná slova onomatopoeia

5. slabikotvorná hláska sonanta

6. oznamovací způsob indikativ